

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

มองมาตรการภาครัฐและหนี้ครัวเรือนผ่านข้อมูลเครดิตบูโร

Fiscal Stimulus and Household Debt through the Lens of 80-million Loan Accounts

อธิภัทร มุทิตาเจริญ
โสภรต์มี จันทรัตน์
อัจฉนา ลำช้า
กฤษฎ์เลิศ สัมพันธ์รักษ์

วิจัยบทความโดย สักกะภพ พันธุ์ยานุกูล
กลุ่มงานด้านเสถียรภาพระบบการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในเอกสารฉบับนี้เป็นของผู้วิจารณ์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

“มองมาตรการภาครัฐและหนี้ครัวเรือนผ่านข้อมูลเครดิตบูโร”

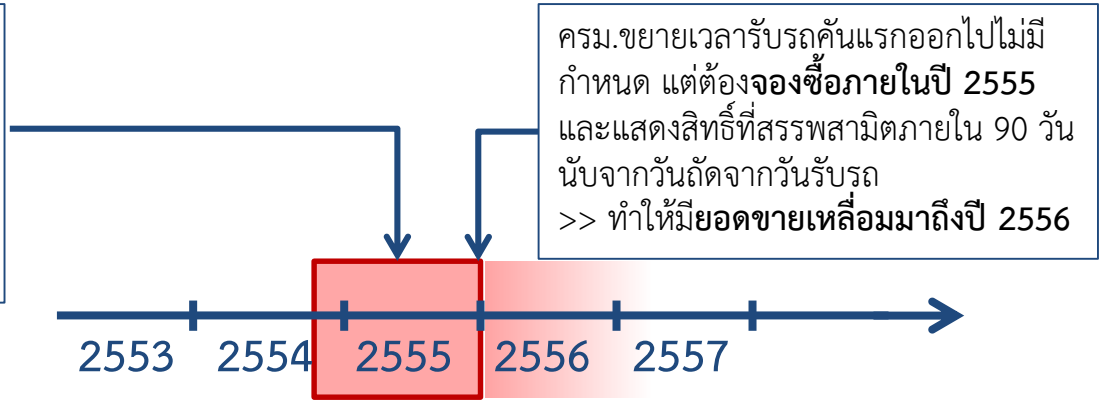
- บทนำ
- Selected stylized facts from NCB data
- An application: ประเมินผลของโครงการรถยนต์คันแรกจากข้อมูล NCB

- ✓ เป็นบทความที่น่าสนใจ จุดเด่นสำคัญคือใช้ชุดข้อมูลที่พิเศษ
- ✓ นำเสนอข้อมูลในระดับจุลภาคที่มีทั้งความลึก/กว้าง/ยาว
- ✓ ชอบการจัดทำ Stylized facts
- ✓ ศึกษาผลของโครงการรถยนต์คันแรกในตลาดสินเชื่อ โดยใช้ข้อมูลหนี้ระดับรายบัญชี
- ✓ Working paper with potentials

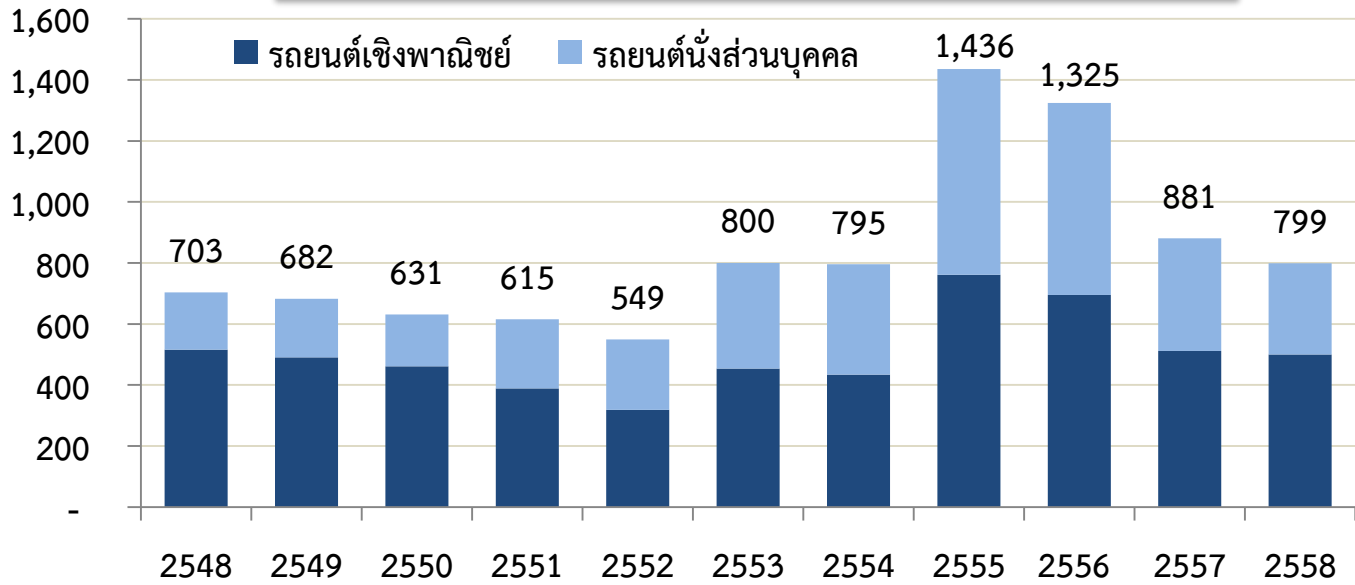

Fast fact : นโยบายการคืนภาษีรถยนต์คันแรก

- ✓ เป็นรถยนต์คันแรกของผู้ซื้อ
- ✓ ซื้อตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 2554 - 31 ธ.ค. 2555
- ✓ ราคาไม่เกิน 1,000,000 บาท
- ✓ รถยนต์นั่งขนาดไม่เกิน 1,500 CC/ รถ Pick up/ รถยนต์นั่งกึ่งบรรทุก
- ✓ ผู้ซื้อต้องครอบครองรถยนต์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ยอดจำหน่ายรถยนต์นั่ง และรถยนต์เชิงพาณิชย์ (หน่วย: พันคัน)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเครื่องชี้การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชน

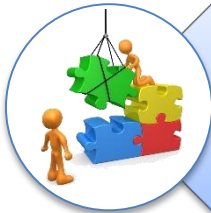

- Data innovation: ใช้ข้อมูลสินเชื่อรายบัญชีเพื่ออธิบายพฤติกรรมทางการเงินจากผลของมาตรการรถยนต์คันแรก
- วิธีการศึกษา: difference-in-difference estimation, control vs treatment group
- ผลกระทบของการเลื่อนอุปสงค์ในอนาคตให้มาในปัจจุบัน

	1. Delinquency prob.	2. New loan prob.	2. Δ Debt outstanding prob.
<u>Frist-car buyer</u>			
- สินเชื่อรถยนต์	↑ ↑		
- สินเชื่ออื่น	↑ ↑	↓ ↓ (secured)	
<u>เคยมีสินเชื่อกับ ธพ. มาก่อน?</u>			
- มี	↑	↓	↑
- ไม่มี	↑ ↑	↓ ↓	↓ ↓
<u>อายุ</u>			
- น้อยกว่า 32 ปี		↓ ↓	↓ ↓
- มากกว่า 32 ปี		↓	↑
<u>Location</u>			
- อยู่ในเมือง		↓	↑
-อยู่นอกเมือง		↓ ↓	

1. ข้อมูล (data)

2. กรอบแนวคิดและระเบียบวิธีวิจัย
(concept and research methodology)

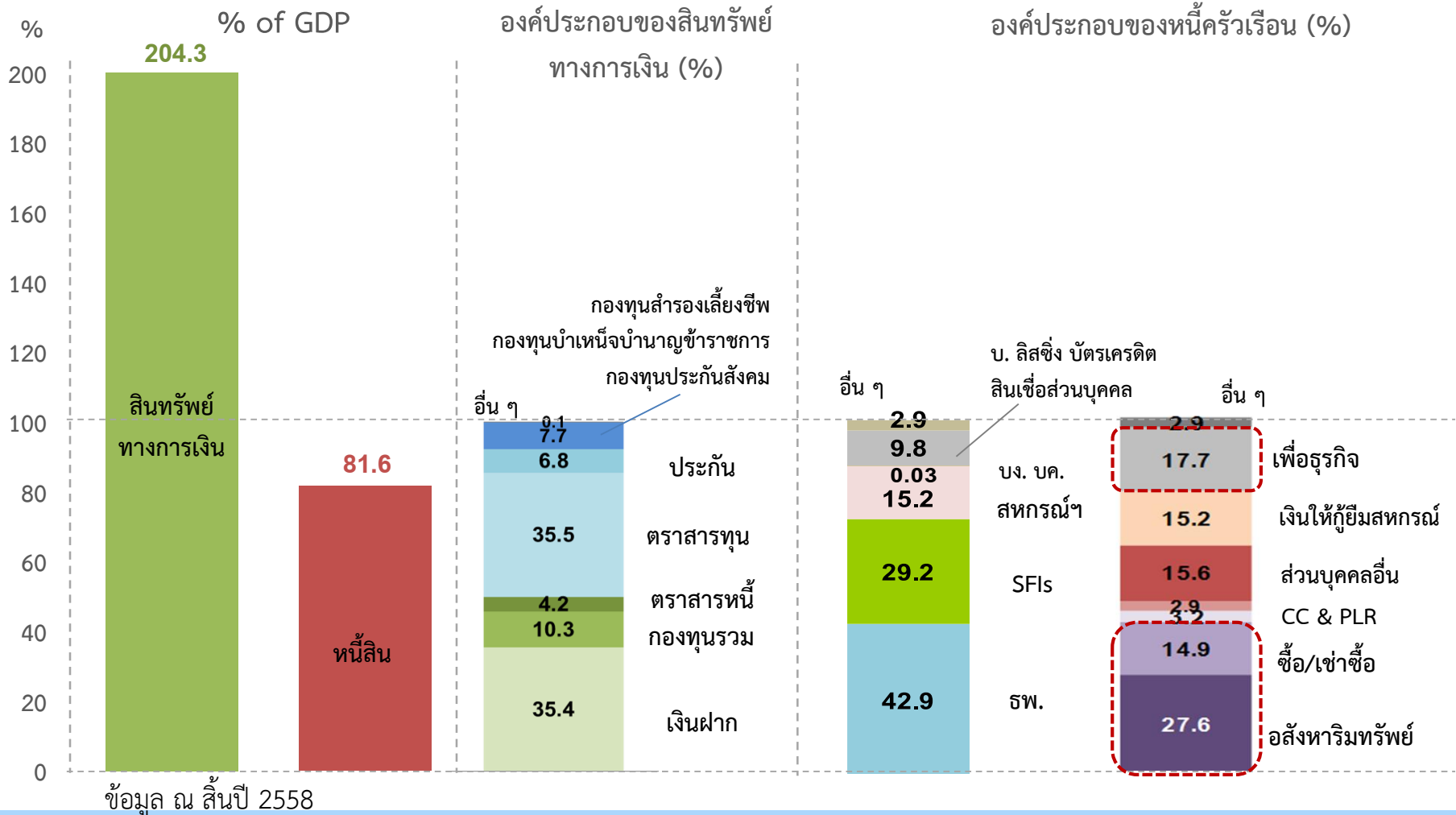

3. นโยบาย (policy)

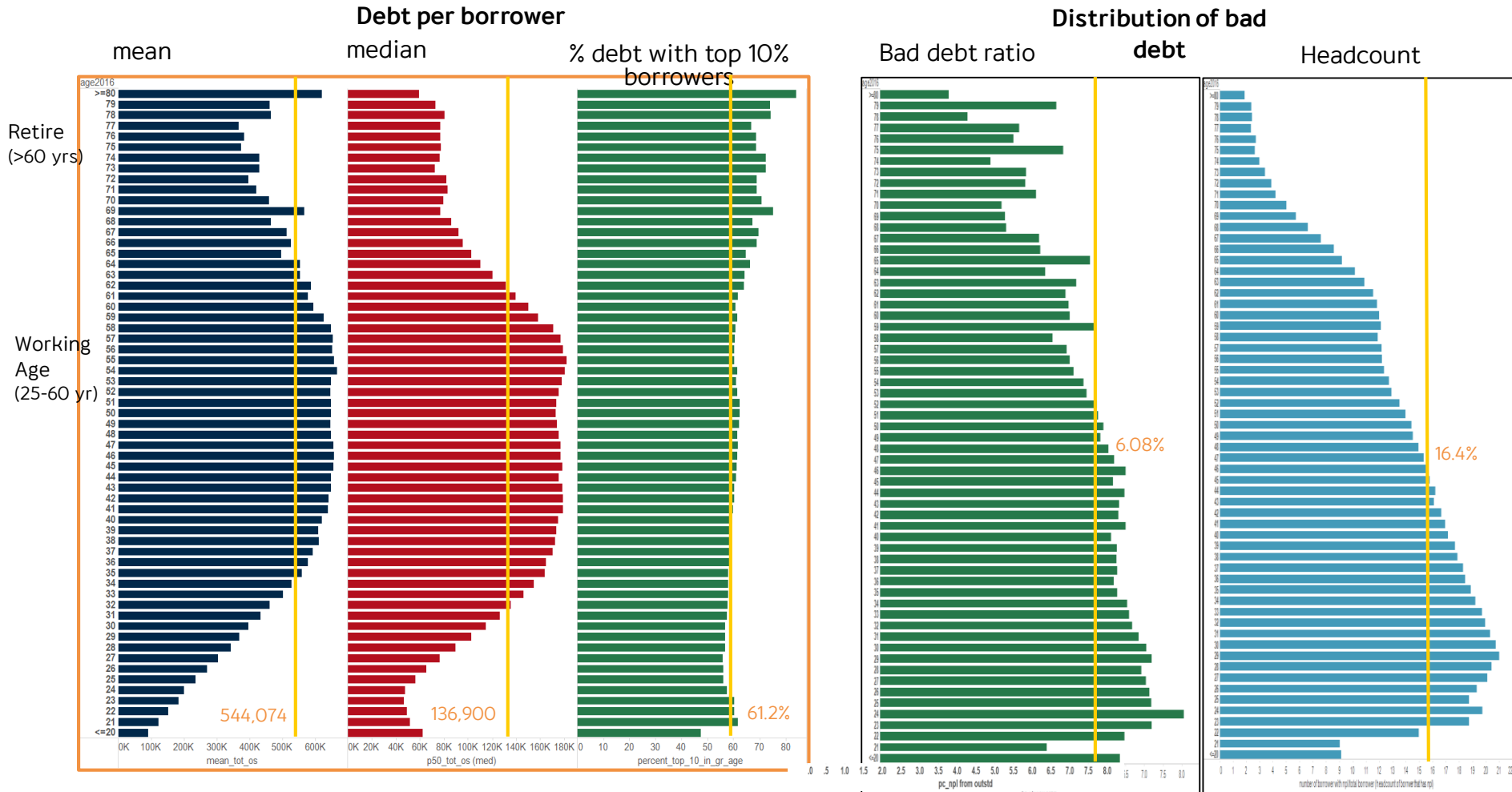
1. Stylized facts: more macro view

- หนี้แต่ละประเภทมีความเสี่ยงและเปราะบางที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ หนี้ส่วนใหญ่ใช้ซื้อสินทรัพย์และประกอบธุรกิจ (60%)
- ข้อเสนอแนะ: เพิ่มมิติด้าน loan portfolio ของครัวเรือน (ธุรกิจ vs. บริโภค) และด้านสินทรัพย์

- High debt concentration ในหัวเมืองใหญ่ ส่วนหนึ่งอาจมาจากสินเชื่อเพื่อการทำธุรกิจที่กู้ในนามบุคคล
- ข้อสังเกต: Debt concentration เพิ่มขึ้นตามอายุ แต่ Bad debt ratio กลับน้อยลง

1. ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการรถยนต์คันแรก

ข้อมูลรายบัญชีรายไตรมาสระหว่าง ธ.ค. 2552- มี.ค. 2559
100,000 Individuals

บุคคลที่ไม่มีเคยมีสินเชื่อก่อน + คุณสมบัติที่กำหนด
18,829 Individuals

2.1 คนที่เข้าร่วมโครงการ

2.2 คนที่ไม่เข้าร่วมโครงการ

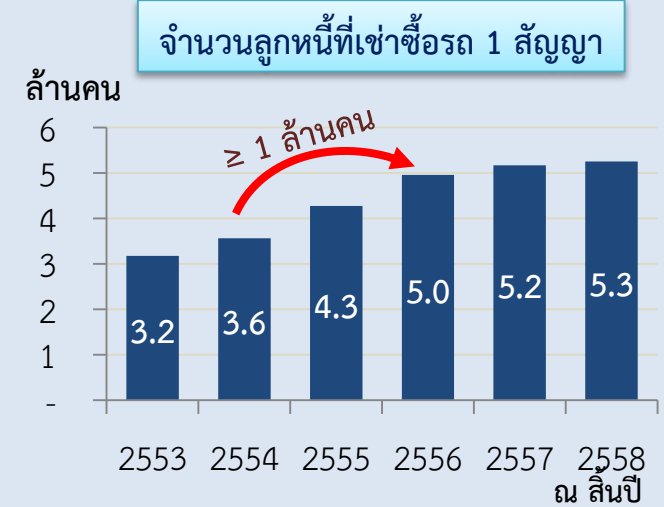
สินเชื่อเกิดขึ้นระหว่าง ก.ย. 2554 – ธ.ค. 2557
13,667 Individuals
“Treatment group”

สินเชื่อที่ไม่ได้เกิดขึ้นระหว่าง ก.ย. 2554 – ธ.ค. 2557
5,162 Individuals
“Control group”

- จำนวนลูกหนี้ในงานวิจัยต่ำกว่าที่คาดมาก
  - Control group 5,162 คน
  - Treatment group 13,667 คน
 จำนวนผู้ใช้สิทธิครั้งแรก 1.25 ล้านคน
- ข้อมูล NCB มีข้อมูลคุณสมบัติครบ?
- NCB มีการลบข้อมูลหนี้ที่ค้างชำระนาน ตั้งแต่ปลายปี 2557 อาจมีผลต่อข้อมูลของ control group (ควรนับเฉพาะสินเชื่อใหม่ของทุกประเภท)

ประเภทรถยนต์	แผนการดำเนินงาน จำนวนรถที่กำหนด ไว้ของโครงการ ราย(คัน)	ผลการดำเนินงาน จำนวนรถผู้ใช้ สิทธิ์กับกรม สรรพสามิต ราย(คัน)	คิดเป็นร้อยละของแผน ร้อยละ
รวมทั้งสิ้น	๕๐๐,๐๐๐	๑,๒๕๔,๒๗๗	๒๕๐.๘๖
รถยนต์นั่ง		๗๓๕,๖๘๕	
รถยนต์กระบะ(Pick Up)		๒๖๐,๒๗๕	
รถยนต์นั่งที่มีกระบะ		๒๕๘,๓๑๐	
ไม่ระบุ		๒๗	

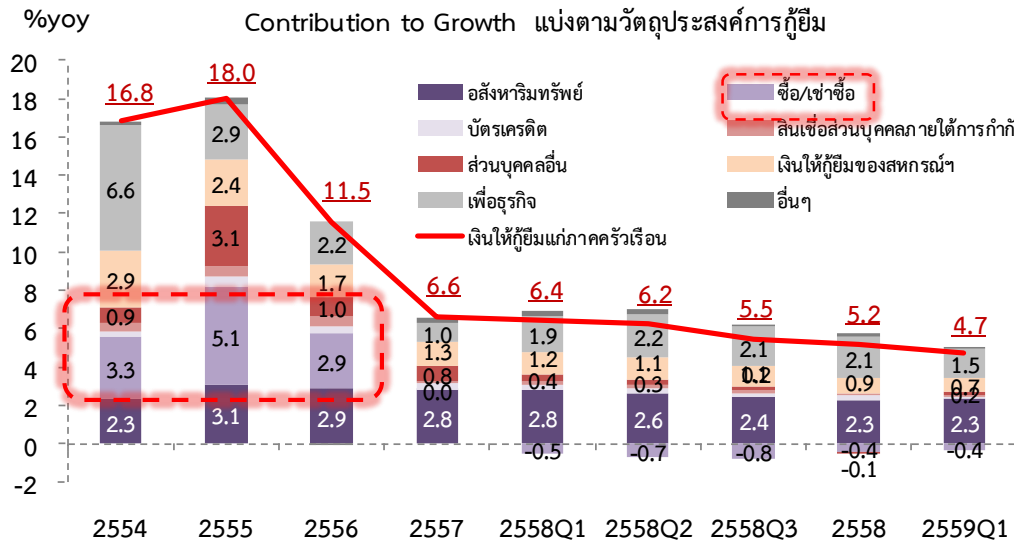
ข้อมูลจากกรมสรรพสามิต:

จากจำนวนผู้ใช้สิทธิครั้งแรก 439,938 ราย
เป็นผู้เข้าซื้อ 83.33%

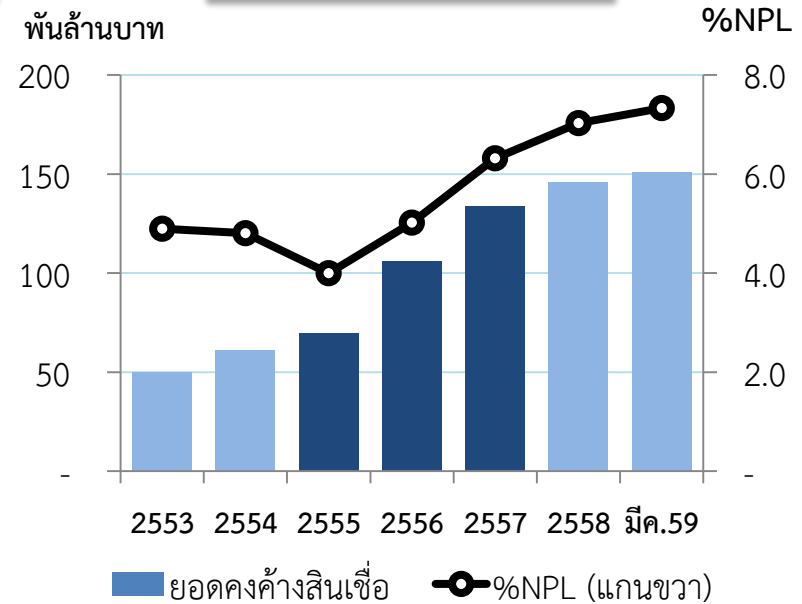
สินเชื่อเช่าซื้อรถ มีส่วนสำคัญในการเพิ่มระดับหนี้ครัวเรือนในปี 2554 - 2556 หลังจากนั้น อัตราการค้างชำระหนี้สูงขึ้นต่อเนื่อง

Contribution to household debt growth แบ่งตามวัตถุประสงค์การกู้

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินเชื่อเช่าซื้อรถและ %NPL

หมายเหตุ: NPL ในที่นี้ หมายถึง ยอดคงค้างหนี้เช่าซื้อรถทั้งหมดของบุคคลที่มีหนี้เช่าซื้ออย่างน้อย 1 สัญญาค้างชำระเกิน 90 วัน

ที่มา: บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ คำนวณโดยผู้วิจัย

2. กรอบแนวคิดและระเบียบวิธีวิจัย: Concept and research methodology

- **ศึกษาความแตกต่างระหว่าง**
  - Treatment group: คนที่ได้รับสินเชื่อรถเป็นครั้งแรกระหว่าง ก.ย. 54 - 57
  - Control group : คนที่ได้รับสินเชื่อรถเป็นครั้งแรกในระยะเวลาอื่นใน sample period
  - ด้านย่อยอื่น : การเข้าถึงสินเชื่อ ธพ. / อายุ / location (รายได้?)

- **มิติที่บทความสนใจ**
  - ความสามารถในการชำระหนี้
  - แนวโน้มการสร้างหนี้ใหม่ของผู้เข้าร่วม

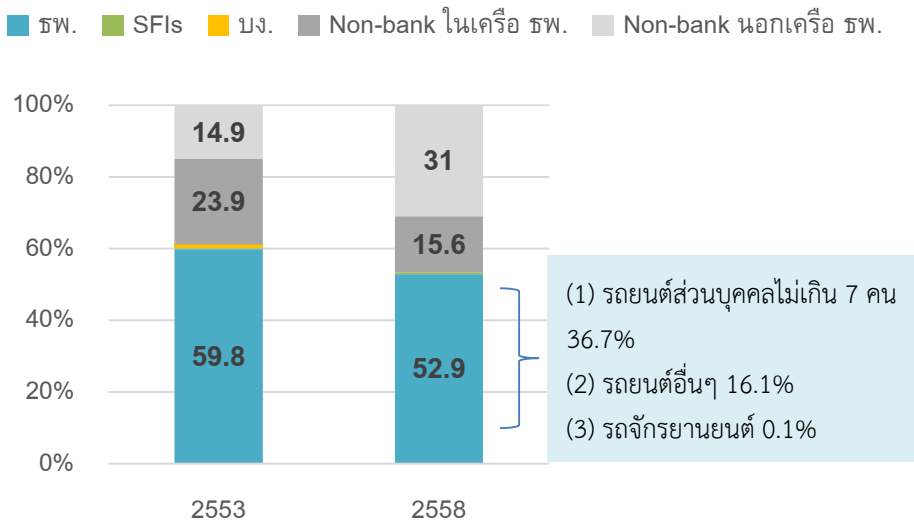
$$y_{it} = \sum_{m=-4}^6 \alpha_m r_{i,m} + \sum_{m=-4}^6 \beta_m \text{treatment}_i \cdot r_{i,m} + \sum_{m=-4}^6 \gamma_m \text{treatment}_i \cdot G_i \cdot r_{i,m}$$

+ province_year FE + time FE + individual FE + ε_{it}

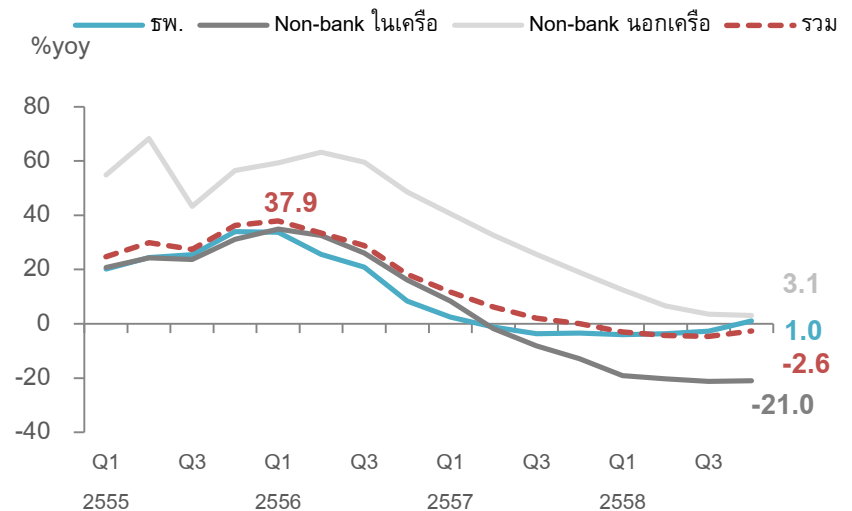

- ควรนำเสนอผล Fixed effect ที่น่าสนใจ เช่น Dummy รายจังหวัด/ข้อมูลรายได้
- จากชุดข้อมูล NCB สามารถควบคุมปัจจัยด้านอุปทาน เช่น
  - จำนวนการสืบค้นข้อมูล
  - ประเภทของสถาบันที่ปล่อยสินเชื่อ : Bank vs non-bank
  - Financial institution – specific effect

สัดส่วนสินเชื่อซื้อ/เช่าซื้อ (จำแนกตาม สง.)

การขยายตัวของสินเชื่อซื้อ/เช่าซื้อ (จำแนกตาม สง.)

- นิยาม Delinquency ใช้ระยะเวลาดังข้างระนาบกี่วัน?
  - ควรใช้ระยะเวลาดังข้างเกิน 30 วัน เพื่อให้สอดคล้องกับความถี่ของชุดข้อมูล รวมถึงใช้เป็น Robustness test
- Wealth effect? Selection bias?
- การปรับฤดูกาล (Seasonality) ในตลาดสินเชื่อรถยนต์
- ความเชื่อมโยงของ Key stylized fact กับผลการศึกษาเชิงประจักษ์

- **สรุปผลการศึกษา**

- โครงการรถคันแรกส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ และแนวโน้มการสร้างหนี้ใหม่ของผู้เข้าร่วมโครงการ
- มีผลกระทบต่อสินเชื่อประเภทอื่นด้วย (Spillover effect) สะท้อนผลกระทบต่อครัวเรือนซึ่งอาจลดประสิทธิภาพของการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านสินเชื่อคงทน และบั่นทอนเสถียรภาพทางการเงินในระยะยาว

- **การประเมินมาตรการภาครัฐทำได้ไม่ง่าย และต้องพิจารณาจากหลายมิติ**

- คุณภาพสินเชื่อและฐานะทางการเงินของสถาบันการเงิน
- หนี้ครัวเรือน vs. การเข้าถึงการบริการทางการเงิน
- ภาคการผลิตและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์
- ตลาดรถยนต์มือสอง
- ความคุ้มค่าและความยั่งยืนทางการคลัง

ความเชื่อมโยง (Interaction) ของนโยบายรถยนต์คันแรกและนโยบายบ้านหลังแรก

- นโยบายบ้านหลังแรก ตามมติ ครม. ก.ย. 2554 Overlap กับโครงการรถยนต์คันแรก
  - ยกเว้น PIT สำหรับการซื้อบ้านหลังแรกมูลค่าไม่เกิน 5 ล้านบาท
  - จำนวนยกเว้นไม่เกินร้อยละ 10% ของมูลค่าบ้าน แต่ไม่เกิน 500,000 บาท
  - โอนกรรมสิทธิ์ระหว่าง ก.ย. 2554 – ธ.ค. 2555 และถือครองอย่างน้อย 5 ปี
- Control และ Treatment groups เป็นกลุ่มเดียวกันกับคนเข้าร่วมโครงการบ้านหลังแรก?

มาตรการ	2551	2554	2558
มาตรการที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้บุคคล	นำค่าใช้จ่ายที่ซื้อบ้านที่โอนในปี 2552 หักลดหย่อน PIT ไม่เกิน 300,000 บาท ขยายวงเงินลดหย่อนสำหรับค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจาก 50,000 → 100,000 บาท	นำค่าใช้จ่ายซื้อที่ บ้านหลังแรก ที่มีมูลค่า ≤ 5 ลบ. หักลดหย่อน PIT ได้ 10% ของมูลค่า ในระยะเวลา 5 ปีภาษี โดยต้องซื้อและโอนในช่วง 21 ก.ย. 54 – 31 ธ.ค. 55	นำค่าใช้จ่ายซื้อที่ บ้านหลังแรก ที่มีมูลค่า ≤ 3 ลบ. หักลดหย่อน PIT ได้ 20% ของมูลค่า ในระยะเวลา 5 ปีภาษี โดยต้องซื้อและโอนในช่วง 19 ต.ค. 58 – 31 ธ.ค. 59

- Sequencing & interaction ระหว่างหนี้ประเภทต่างๆ รวมถึงคุณภาพหนี้ ในระดับ account-level

- ✓ พฤติกรรมการสะสมความเปราะบางของหนี้ครัวเรือน
- ✓ ความเชื่อมโยงของหนี้ประเภทต่างๆ
- ✓ ระดับความรู้ทางการเงิน
- ✓ การแข่งขันของสถาบันการเงิน
- ✓ Financial asset ของครัวเรือน

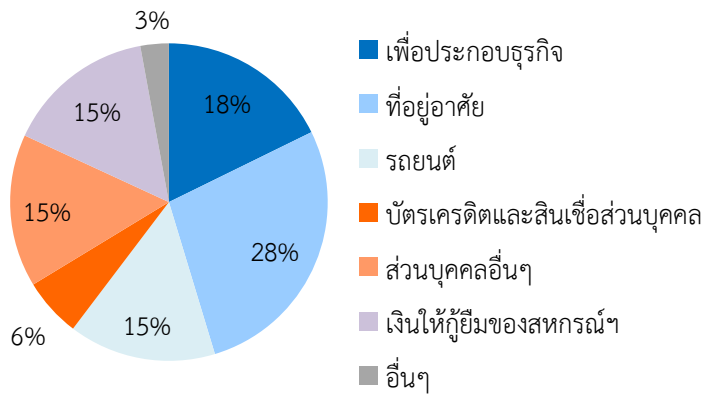

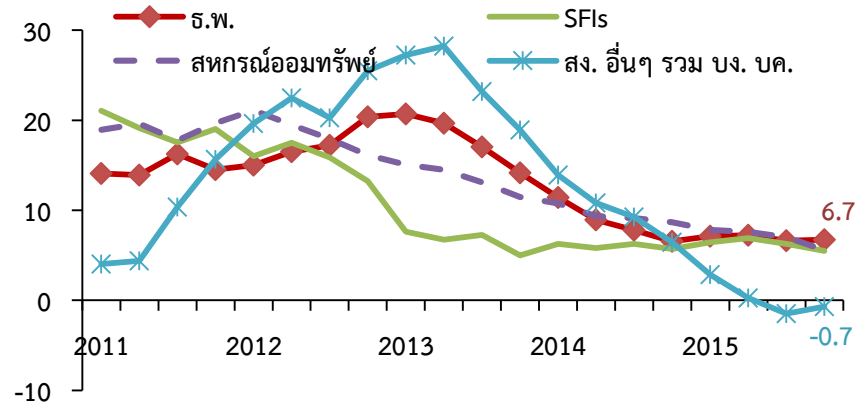

- ระดับหนี้และการเร่งตัวของหนี้ที่สูงของไทยมาจากหนี้ภาคครัวเรือนเป็นหลัก ขณะที่หนี้ในภาคธุรกิจและภาคการคลังอยู่ในระดับไม่สูงและเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ
  - หนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย (28%)
  - สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทมากขึ้นในการให้สินเชื่อกับภาคครัวเรือน

หนี้ครัวเรือน แยกตามวัตถุประสงค์ (2558)

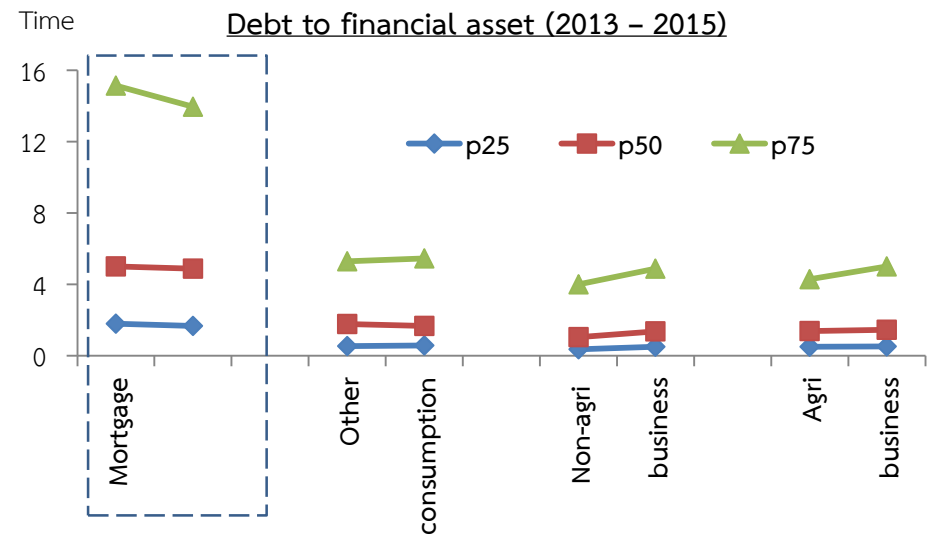
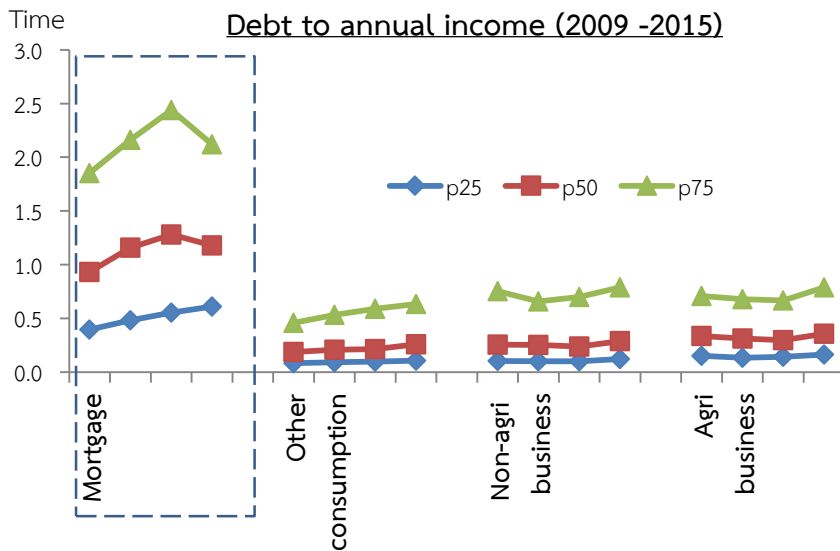
หนี้ครัวเรือน จำแนกตาม สง. ที่ปล่อยกู้ (อัตราการขยายตัว (%))

- คำถามเชิงนโยบาย
  - การปรับตัวของครัวเรือน (At micro level) ที่มีความเปราะบางจากภาระหนี้ และผลกระทบที่มีต่อภาคเศรษฐกิจและความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินหากมี Income & interest rate shock เกิดขึ้น
  - ระยะยาว: ปัญหาการออมไม่เพียงพอต่อการเกษียณอายุ

การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio economic survey) :
ครัวเรือนที่มีหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยมีความเปราะบางทางการเงินจาก (1) ระดับหนี้ต่อรายได้ที่สูง และ
(2) Financial cushion ที่ต่ำ เทียบกับครัวเรือนที่มีหนี้ประเภทอื่นๆ

ที่มา: Socio economic survey สำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ขอบคุณครับ